

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 012 Дошкільна освіта
013 Початкова освіта
(код і назва спеціальності)

освітня програма: усі освітні програми зі спеціальностей

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

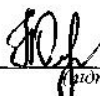
ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

 _____ к.пед.н. Сич Ю.І.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти

протокол № 8 від 8.01.2020р.

Завідувач кафедри _____ доц. Іванова Д.Г.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

доц. загальної педагогіки, дошкільної, початкової
та спеціальної освіти Граматик Н.В.

Рецензенти програми:

доц. кафедри соціальної роботи, соціальної
педагогіки та фізичної культури Баштовенко О.А.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	22	6
Модулів:	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 3-8	Семінарські заняття:	
	26	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 5	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни є: педагогічні технології екологічного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку як засіб формування екологічної культури.

Метою вивчення дисципліни є: формування теоретико-методичних основ організації процесу екологічного виховання дошкільників і молодших школярів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.

Передумови для вивчення дисципліни: передбачає вивчення нормативних професійно-орієнтованих навчальних дисциплін: «Психологія», «Педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Основи педагогічної майстерності».

Міждисциплінарні зв'язки: аналіз технологій, методів і засобів навчання з урахуванням вікового і психофізичного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; використання знань з основ вікової психології.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знати:

- сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби дошкільної та початкової освіти; особливості та

інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу дітей дошкільного і молодшого шкільного віку;

- традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в дошкільному навчальному закладі за напрямками, обумовленими посадовими обов'язками вихователя;
- організаційно-методичні засади екологічної освіти дошкільників і молодших школярів;
- технології організації еколого орієнтованого середовища в дошкільному закладі освіти та школі першого ступеня.

2. Вміти:

- інтерпретувати відповідно до вікових особливостей дітей дошкільного віку та учнів початкових класів знання про глобальні та регіональні екологічні проблеми сучасності;
- здійснювати аналітичний огляд і адекватно оцінювати освітні програми екологічної спрямованості для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку;
- планувати та організовувати педагогічний процес, відповідно до цілей і змісту екологічної освіти на різних освітніх рівнях;
- створювати педагогічні умови, що сприяють успішній взаємодії всіх учасників еколого-педагогічного процесу;
- аналізувати та оцінювати ефективність роботи у сфері екологічного виховання дітей; розробляти критерії оцінки та самооцінки діяльності.

3. Комунікація:

- здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач;
- прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу дошкільного закладу освіти та початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету;
- використовувати засоби вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього педагога.

4. Автономність та відповідальність:

- вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію;
- аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій;
- створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Стратегії екологічної освіти.	4	2	2				6	2	2					10
2.	Екологічне виховання дошкільників і молодших школярів – складова всебічного виховання особистості.	4	2	2				7	4	2	2				10
3.	Психолого-педагогічні особливості формування екологічної культури у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	4	2	2				7	4	2	2				10
4.	Мета, завдання та зміст екологічної освіти і виховання в дошкільному закладі освіти та школи першого ступеня.	4	2	2				7	2		2				10
5.	Організація процесу екологічної освіти і виховання в дошкільному закладі освіти	4	2	2				7							10
6.	Теоретико-методологічні засади екологічне виховання в початковій школі.	4	2	2				7							10
7-8.	Технологізація процесу екологічного виховання.	6	4	2				10							10
9.	Екологічне виховання молодших школярів у системі позаурочної виховної роботи.	6	2	4				7							10
10.	Сучасні технології екологічної освіти молодших школярів.	6	2	4				7							10
11.	Організація пошуково-дослідницької роботи дітей в системі екологічної освіти і виховання.	6	2	4				7							8
Разом:		48	22	26				72	12	6	6				108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Стратегії екологічної освіти.

Екологічна освіта – новий напрям дошкільної та початкової педагогіки. Мета і завдання неперервної екологічної освіти дітей дошкільного віку та молодших школярів. Екологічна освіта, як складова життєвої компетентності дошкільника.

Зарубіжна педагогіка екологічного виховання дітей. Історична ретроспектива поглядів вітчизняних педагогів на екологічне виховання молодших школярів.

Тема 2. Екологічне виховання дошкільників і молодших школярів – складова всебічного виховання особистості.

Розвиток естетичного відчуття світу молодших школярів. Розвиток уявлень учнів початкових класів про взаємозв'язки в природі. Засвоєння молодшими школярами елементів екологічної культури. Стимулювання допитливості та зацікавленість у пізнанні природи. Формування навичок культурної поведінки молодших школярів у довіллі.

Тема 3. Психолого-педагогічні особливості формування екологічної культури у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Змістовий стрижень формування елементів екологічної культури у вихованців ДЗО та учнів початкової школи. Психолого-педагогічні особливості формування екологічних уявлень у дітей дошкільного віку. Базисні поняття для утворення системи знань про природу молодших школярів. Відповідальне ставлення до природи як результат формування зачатків екологічної культури.

Тема 4. Мета, завдання та зміст екологічної освіти і виховання в дошкільному закладі освіти та школи першого ступеня.

Комплексний характер завдань, їх взаємозв'язок в екологічній освіті молодших школярів. Принципи відбору змісту екологічної освіти дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Екологічний аспект в змісті навчальних програм для дошкільників та учнів початкової школи.

Регіональний підхід в екологічній освіті.

Тема 5. Організація процесу екологічної освіти і виховання в дошкільному закладі освіти.

Формування екологічної культури дітей дошкільного віку як педагогічний процес. Психолого-педагогічна оцінка впливу природного довкілля на особистісне становлення дитини дошкільного віку. Сучасні програми екологічного виховання і освіти дітей дошкільного віку.

Природне розвивальне середовище. Екологічний простір у приміщенні, зміст та його складники. Екологічний простір на території дошкільного навчального закладу, зміст та його складники. Екологопредметне середовище в дошкільному навчальному закладі: книги та дидактичні посібники, твори мистецтва, екологічний музей.

Тема 6. Теоретико-методологічні засади екологічного виховання в початковій школі.

Форми екологічної освіти і виховання молодших школярів. Провідні методи екологічної освіти учнів початкової школи. Специфіка екологічного виховання молодших школярів. Особливості ставлення до природи дітей молодшого шкільного віку. Формування екологічного свідомості і мислення на основі активної життєвої позиції.

Спостереження як провідний метод екологічної освіти. Циклічний характер спостереження, методичні вимоги до проведення екологічних спостережень.

Тема 7-8. Технологізація процесу екологічного виховання.

Формування ставлення до природи в процесі спільної діяльності дорослого і дитини в еколого-розвивальному середовищі ДНЗ. Екологічний підхід до провідних методів ознайомлення з природою: спостереження, праця в природі, нескладний дослід.

Моделювання як метод екологічної освіти. Екологічні ігри. Використання ігрових навчальних ситуацій у формуванні ставлення до природи. Типи екологічних занять. Форми організації екологічної освіти поза заняттями: цикли спостережень за мешканцями куточка природи і території ДНЗ, заповнення календаря природи, спілкування з рослинами і тваринами, комплексні і розважальні заходи (походи, екскурсії, природоохоронні акції, свята і розваги). Екологічна стежина. Краєзнавчо-туристична діяльність. Технологія використання театру у екологічному вихованні дошкільників. Інтерактивні технології (смарт-дошка, комп'ютерні ігри екологічного змісту)

Тема 9. Екологічне виховання молодших школярів у системі позаурочної виховної роботи.

Організація і проведення екологічної роботи в літніх таборах. Екологічні проекти та методика їх проведення. Екологічне свято.

Тема 10. Сучасні технології екологічної освіти молодших школярів.

Формування екологічно відповідального ставлення до природи в процесі спільної діяльності вчителя і учнів в еколого-розвивальному середовищі школи першого ступеня. Екологічний підхід до провідних методів ознайомлення молодших школярів із природним довкіллям: спостереження, праця в природі, навчальний дослід.

Моделювання як метод екологічної освіти. Екологічні ігри. Використання ігрових навчальних ситуацій у формуванні ставлення до природи.

Специфіка проведення екологічних уроків.

Тема 11. Організація пошуково-дослідницької роботи дітей в системі екологічної освіти і виховання.

Характеристика дитини з розвинутою пізнавальною активністю (молодший дошкільний вік). Завдання пізнавального розвитку в пошуково-дослідницькій діяльності.

Форми, методи і прийоми роботи з дітьми в екологічній пошуково-дослідницькій діяльності. Провідні методи, які сприяють ефективному проведенню пошуково-дослідницької діяльності. Методика проведення короткотривалих екологічних дослідів.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Концепція екологічної культури

Тема 2. Теоретичні підходи до екологічного виховання дітей молодшого шкільного віку

Тема 3. Екологічна освіта дошкільного дитинства

Тема 4. Особливості екологічної освіти молодшого шкільного віку

Тема 5. Організація екологічного середовища в освітньому середовищі початкової школи

Тема 6. Організація екологічного середовища розвитку в школі першого ступеня

Тема 7. Форми організації екологічної освіти

Тема 8. Методи екологічної освіти молодших школярів

Тема 9. Характеристика технологій екологічного виховання молодших школярів

Тема 10. Креативні технології екологічного виховання молодших школярів

Тема 11. Характеристика авторських технологій екологічного виховання учнів початкової школи

Тема 12. Екологічне виховання учнів початкових класів

Тема 13. Метод проектів в екологічному вихованні молодших школярів

5.3. Організація самотійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	- опрацювання конспекту лекції; - аналіз наукової літератури; - підготовка повідомлення;	5	10	Виступи на семінарських заняттях; Усне опитування;

	- виконання завдань, передбачених планом семінарського заняття.			Експерс-тестування.
2.	Складання методичних кейсів педагогічних технологій навчання та виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку за поданим планом: акценти цілей; сильні і слабкі сторони навчання; особливості організації та методикавикористання; - загальні особливості реалізації технології.	10	10	Складання пакету технологічного інструментарію. Презентація методичного матеріалу.
3.	Підготувати обґрунтований проект власного бачення завдань екологічного виховання дошкільників або молодших школярів.	10	10	Презентація.
4.	Продумати і записати тематику святкових заходів на екологічну тематику, які відображають принципи неперервної екологічної освіти, наступність між довкіллям і початковою освітою.	2	10	Виступ на семінарському занятті. Аналіз поданих методичних матеріалів.
5.	Розробка дидактичних матеріалів на екологічну тематику.	16	10	Презентація на семінарських заняттях.
6.	Провести педагогічне спостереження за змістом ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Записати зміст та етапи розвитку еколого спрямованих дидактичних ігор. Зробити ретроспективний огляд дидактичних ігор природничого змісту.	6	10	Обговорення на семінарських заняттях.
7.	Підготовка та проведення майстер-класів використання технологій екологічного виховання молодших школярів.	6	10	Презентація діяльнісно-ціннісних завдань.
8.	Складання опорних конспектів еколого спрямованих занять, уроків.	5	10	Перевірка авторських розробок.
9.	Розробка плану-конспекту уроку, виховного заходу з опорою на використання технологій екологічної освіти та виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	2	10	Презентація фрагментів заняття.
10.	Підготовка дискусійних питань по матеріалами статей, в яких висловлені ідеї використання технологій в екологічній освіти та виховання учнів початкової школи.	6	10	Виступи на семінарах.
11.	Підготовка до модульного контролю	4	8	Виконання тестових завдань.
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

1. Розробити рекомендації для вихователів щодо використання технологій екологічного виховання дошкільників.
2. Створити відеотеку регіональних природничих осередків з порадами для батьків дітей молодшого та старшого дошкільного віку щодо їх використання у формуванні основ екологічної культури.
3. Оформити план екскурсій у природу з використанням педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського.
4. Оформити конспект еколого-виховної роботи з молодшими школярами з використанням педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського.
5. Скласти еколого-педагогічне портфоліо (- модель екологічної стежини; - паспорт екологічної стежини; - посезонний перелік форм та методів роботи з дітьми старшого дошкільного віку відповідно до запропонованих на маршруті екологічної стежини зупинок.).
6. Підготувати доповідь на тему: «Наступність екологічної освіти між дошкільною та початковою освітою».
7. Визначити специфіку екологічної освіти і виховання молодших школярів в умовах сільської місцевості.
8. Підготувати презентацію на тему: «Технології екологічне виховання молодших школярів в країнах далекого зарубіжжя».
9. Змодельювати систему екологічного виховання молодших школярів як предметного заміника реального природного середовища, яка відображає його характерні ознаки.
10. Скласти аналітичну таблицю на відповідність загальних положень навчальних програм початкової школи щодо відображення ключових завдань екологічного виховання молодших школярів.
11. Підготуватися до дискусії на тему: Що найважливіше «знання» чи «відношення»? На власному прикладі доведіть, як екологічні знання сприяють формуванню екологічно відповідального відношенню до об'єктів природи.
12. Складіть картотеку художніх творів для молодших школярів еколого-орієнтованого спрямування.
13. Розкрити питання: Використання міні-музеїв природи в екологічній освіті дітей дошкільного віку.
14. Розробити та презентувати дидактичні матеріали інтегрованого підходу в екологічній освіті дошкільнят.
15. Визначити тематику екологічних проектів в освіті дошкільників і молодших школярів. Виконати й презентувати як приклад один із зазначених.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю.

Поточний контроль має на меті оцінити роботу студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські заняття) та відображає поточні навчальні досягнення студентів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни.

Інструментарієм поточного опитування студентів є:

- виступи на семінарських заняттях;
- дискусії щодо проблемних питань;
- усне опитування;
- письмовий експрес-тестування.

6.2. Форми проміжного контролю.

Проміжний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в формі модульної контрольної роботи в письмовій формі.

6.3. *Форми підсумкового контролю.*

Форма контролю – залік за результатами накопичених балів під час аудиторної, самостійної та індивідуально-дослідної робіт студента.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання знань студентів включають в себе ряд блоків:

- а) контроль засвоєння теоретичних знань* (опитування на семінарських заняттях);
- б) контроль самостійної роботи студентів* (наскрізні проекти, навчальні проекти, есе, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних і групових завдань);
- в) виконання модульної контрольної роботи (у тестовій формі).*

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та критерії оцінювання знань студентів.*

Критерії оцінювання поточного, проміжного та підсумкового контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни та Положенням ІДГУ про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС (Протокол №8 від 30.08.2018) із урахуванням *вагових коефіцієнтів*:

- **поточного контролю**: для дисциплін, що завершуються заліком – 0,7;
- **проміжного контролю**: для дисциплін, що завершуються заліком – 0,3;

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Оцінку «відмінно» (максимально 5 балів за семінарське заняття) студент отримує за умови відповідності виконаного завдання та його усної відповіді (захисту виконаної роботи) за усіма зазначеними критеріями. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль систематичного виконання завдань семінарських занять і самостійної роботи:

Відмінно («5») – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових робіт, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

Добре («4») – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

Задовільно («3») – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових завдань, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

Незадовільно («2») – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

Незадовільно («1») – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при поточному оцінюванні.

Заохочувальні бали студент отримує за такі види робіт:

- доповідь на науковій конференції з тематики дисципліни за рівнями:
- міжвузівська (5 балів);
- в університеті (3 бали);

Наукова стаття з тематики дисципліни:

- у виданнях університету (3 бали);

- в інших наукових виданнях (5 балів);
- у міжнародних виданнях(10 балів).

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Оцінювання ІНДЗ здійснюється за такими критеріями:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота розкриття теми (проблемної ситуації або практичного завдання);
- обґрунтованість висновків;
- використання статистичної інформації та довідкової літератури;
- можлива наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення.

Оцінювання індивідуальних завдань проводять за 4 бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, пов'язано й обґрунтовано;
- уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалене рішення;
- упевнено відповідати на запитання викладача й без зауважень із їх боку;

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;
- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- не утруднятися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
- уміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання викладача.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції щодо вирішення;
- позитивно відповідати на запитання викладача;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути, власне кажучи, правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, зазначених вище.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Формою проміжного контролю виступає модульна контрольна робота: перше питання теоретичне, друге завдання теоретико-практичне, третє – практичне. Максимальна оцінка за виконання завдань модульної контрольної роботи – 30 балів.

Виконання завдань оцінюється за такими **критеріями:**

1) теоретичне питання:

- повнота й ґрунтовність викладу;
- аргументованість тверджень;
- суб'єктне усвідомлення змісту;
- термінологічна коректність;

2) теоретико-практичне завдання:

- творче осмислення набутих теоретичних знань;
- уміння використовувати наукові знання під час виконання;
- практичних завдань;
- точність виконання практичного завдання;

3) практичне завдання:

- технологічна грамотність;
- методична грамотність;
- обґрунтованість методичних рішень;

- правильність оформлення фрагменту заняття.

Алгоритм оцінювання модульної контрольної роботи

Кількість балів	Теоретичне питання	Теоретико-практичне завдання	Практичне завдання
25-30 «відмінно»	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність	Завдання виконано точно. Продемонстровано творчість. Наукові знання використано на практиці.	Продемонстровано методичну й технологічну грамотність. Методичні рішення обгрунтовано. Оформлення фрагменту уроку правильне.
21-26 «добре»	Повне засвоєння матеріалу, але недостатнє суб'єктне його усвідомлення. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Завдання виконано неповно. Осмислення знань частково творче. Наукові знання використано на практиці.	Наявність незначних методичних і технологічних помилок, а також помилок в оформленні фрагменту уроку. Методичні рішення обгрунтовано.
16-20 «задовільно»	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання виконано частково. Творчість не продемонстровано. Наукові знання не пов'язані з практикою.	Наявність значної кількості методичних і технологічних помилок, а також в оформленні фрагменту уроку.
10-15 «незадовільно»	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання виконано частково. Творчість не продемонстровано. Рівень наукових знань низький.	Методична й технологічна неграмотність. Неправильне оформлення фрагменту уроку.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Загальна сума балів для отримання заліку складається за оцінками поточної роботи (70 балів) та результатами модульної контрольної роботи (30 балів).

<i>семінарські заняття самостійна робота ІНДЗ Заохочувальні бали</i>	<i>МКР</i>	<i>Загальна кількість балів</i>
70 балів	30 балів	100

<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,96–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,93–2,95	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,90–2,92	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,87–2,89	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84

93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,84–2,86	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,81–2,83	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,78–2,80	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,77	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою	
	екзамен	залік
90-100	відмінно	зараховано
89-70	добре	
51-69	задовільно	
26-50	незадовільно	не зараховано

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Базова Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. кер. Та и. ипр. О. Л. Кононко. –3-те вид. ипр.. – К. : Світич, 2009. – 430 с.
2. Горопаха Н. М. Виховання екологічної культури дітей : посібник для вихователів дошк. закл. та вчителів поч. кл. / Н. М. Горопаха. – Рівне : Волин. береги, 2001. – 212 с.
3. Іщенко Л. Дидактичні ігри як засіб екологічного виховання. – К. – 1998.
4. Екологічне виховання в початковій школі [Текст] / упоряд.: І. Васильченко, О. Кондратюк. – К. : Ред. загальнопед. газет, 2005. – 128 с. – (Бібліотека "Шкільного світу").
5. Екологічне виховання учнів молодших класів на українських народних традиціях: Методичні рекомендації для вчителів початкової школи /Укл. Л.М. Різник. – К.:ІСДО, 1994. – 64 с.
7. Захлебный А.В., Суравегина И.Т. Экологическое образование школьников во внеклассной работе: Пос. для учителя / А.В. Захлебный, И.Т.Суравегина. – Москва: Просвещение, 1984. – 159 с.
8. Лисенко, Н. В. Практична екологія для дітей [Текст] : навч.- метод. посіб. для вихователів, учителів, батьків / Н. В. Лисенко. – Івано-Франківськ : Сіверсія, 1999. – 156 с.
9. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог-дошкільник: Навчальнометодичний посібник для ВНЗ / Н. В. Лисенко. – К. : Слово, 2009. – 399 с.

10. Макаров, Е. Д. Экологическая культура сельских школьников: проблемы воспитания [Текст] / Е. Д. Макаров ; под ред. Д. А. Данилова. – М. : Академия, 2001. – 160 с.
11. Минаева, В. М. Экологическое воспитание в начальных классах [Текст] : пособие для учителя / В. М. Минаева. – Минск : Народная асвета, 1987. – 112 с.
12. Педагогічні засади природоохоронної діяльності учнів загальноосвітніх шкіл в Австралії [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 - теорія і методика виховання / Шарко Віталій Володимирович ; Херсонський держ. ун-т ; наук. кер. С. В. Шмалей. – Херсон, 2012. – 266 с.
13. Пустовіт, Г. П. Екологічне виховання учнів початкових класів у позашкільних навчальних закладах [Текст] : навч.-метод. посіб. / Г. П. Пустовіт. – К. : ІПВ АПНУ, 2004. – 238 с.
14. Тарасенко Г.С. Дивосвіт: Технологія естетико-екологічного виховання. – К.: Рута, 2000. – 208 с.
15. Удовиченко, І. В. Наступність екологічного виховання учнів початкової та основної школи в курсах природничого циклу [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 - теорія і методика виховання / Удовиченко Ірина Віталіївна ; Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; наук. кер. Т. О. Пушкарьова. – Суми, 2006. – 229 с.
16. Червонецкий, В.В. Экологическое образование в школах развитых стран мира [Текст] : вопросы истории и практики / В. В. Червонецкий. – М. : Экология и образование, 1992. – 96 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Васильченко І. Екологічне виховання у початковій школі // Початкова освіта. – 2005. – №11. – С. 36-48.
2. Вишневецький О.І. Сучасне українське виховання. – Л., 1996 – С. 23.
3. Екологічне виховання в початковій школі / І.Васильченко, О.Кондратюк, – К.: Ред . загальнопед . газет, 2005. – С . 23-25.
4. Захмарна К. П. Формування в учнів відповідального відношення до природи / К. П. Захмарна // Початкова школа. – 2005. – № 3.– С. 10-13.
5. Пустовіт Г.П. Теоретико-методологічні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах: Монографія. / Г.П. Пустовіт – К., Луганськ: Альма-матер, 2004. – 540 с.
6. Лук'янова Л.Б. Феномени екологічної компетентності / Л.Б. Лук'янова // Філософія педагогічної майстерності: Зб. наук, пр.; Редкол.: Н.Г. Ничкало та ін. К.; Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008.
7. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2012. – 392 с.
8. Ващенко Н. І. З досвіду екологічного виховання молодших школярів / Н. І. Ващенко // Початкова школа. – 1990. – № 8.
9. Кучер Т. В. Екологічне виховання учнів / Т. В. Кучер. – М. : Просвещение, 1990.
10. Колесник М.О. Форми, засоби та методи екологічного виховання учнів // Екологічний вісник. – 2006. – №3. – С. 15–16.
11. Концепція екологічної освіти України // Інформаційний збірник МОН України. – 2002. – №7. – С. 3–23.
12. Плохій З. П. Виховання екологічної культури дошкільників / З. П. Плохій. – К., 2002. – 197 с.
13. Плохій З. П. Формуємо екологічну компетентність молодшого дошкільника / З. П. Плохій – К., 2010. – 136 с.

10.3. Інтернет-ресурси Електронні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України: www.mon.gov.ua.
2. Сайт «Освітня мережа України» – www.ednu.kiev.ua.
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua.
4. Запорізький державний центр науково-технічної і економічної інформації – www.zcnei.zp.ua.
5. Всеукраїнський портал «Початкове навчання»: www.nachalka.com.ua.
6. Освітній сайт для сучасних педагогів: <http://konserg.ucoz.ua>.
7. Освітній портал «Острів знань»: <http://ostriv.in.ua>.
8. Сайт „Все для вчителя”: <http://www.uroki.net>.
9. Сайт учителів початкових класів: <http://yrok.at.ua>.
10. Сайт видавництва «Початкова школа»: <http://www.pochatkova-shkola.net/journal.htm>.
11. Сайт журналу «Начальная школа»: <http://n-shkola.ru>.
12. Рикун С. О. Формування відповідального ставлення до природи засобами екскурсійної діяльності [Електронний ресурс] / С.О. Рикун. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/rykun.htm
13. Шорохова В. Класифікація методів екологічного виховання молодших школярів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com>

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року